

علوم و فنون ادبی ۱

۱- کدام گزینه دارای ویژگی‌های زبانی شعر سبک خراسانی نیست؟

- ۱) آسمان خیمه زد از بیرم و دیبای کبود / میخ آن خیمه ستاک سمن و نسترن
- ۲) مهره انجم ز زرین حقه ساخت / با فلک در حقه هر شب مهره باخت
- ۳) به جان اندر قوتست و به مغز اندر مشکست / به چشم اندر نورست و به روی اندر وردست
- ۴) بگير روز سه‌شنبه به دست باده ناب / بخور که خوب بود عیش روز سه‌شنبه

۲- کدام بیت با بیت زیر در یک دوره سروده شده است؟

«شب آمد برافروخت آتش چو کوه / همان شاه در گرد او با گروه»

- ۱) شب عربی‌وار بود بسته نقابی بنفش / از چه سبب چون عرب نیزه کشید آفتاب
- ۲) از حله حدوث برون شو دو منزلی / تا گویدت فرشته وحدت که مرحبا
- ۳) می‌کنم جهدی کزین خضرای خذلان بر پریم / حبذا روزی که این توفیق یابم حبذا
- ۴) اتفاق افتاد پنداری مرا با زلف یار / همچو او من گوژپشتم، همچو او من بی‌قرار

۳- بیت کدام گزینه واقع‌گرا محسوب نمی‌شود؟

- ۱) ابر هزمان پیش روی آسمان بندد نقاب / آسمان بر رغم او در بوستان ظاهر شود
- ۲) ای دل تو به ادراک معما نرسی / در نکته زیرکان دانا نرسی
- ۳) ابر بینی فوج‌فوج اندر هوا در تاختن / آب بینی موج‌موج اندر میان رودبار
- ۴) آن قطره باران بین از ابر چکیده / گشته سر هر برگ از آن قطره گهربار

۴- توضیحات مقابل کدام گزینه درست است؟

- ۱) و چون اوشهنگ با خرد و رای بود، گیومرت او را مدام با خود همی‌گردانیدی به هر جای که شدی از دوستی‌ای که او را داشت. گفتند هفت ساله بودی که از پس گیومرت بر کوه بلخ همی‌شد. شیری بدید آهنگ شیر کرد و از فرّ ایزدی که داشت به هر دو دست گوش شیر بگرفت و سر او بر سنگ همی‌زد تا همه دندان‌ها و لب شیر خرد شد: متن متعلق به دوره سامانی است، کمی لغات عربی، کاربرد متفاوت فعل نسبت به کاربرد امروزی.
- ۲) پس خداوند تعالی مر فخر را مرتبتی و درجتی بزرگ داده است و مر فقرا را بدان مخصوص گردانیده تا به ترک اسباب ظاهری و باطنی گفته‌اند و به کلیت به مسبب رجوع کرده، تا فقر ایشان فخر ایشان گشت، تا به رفتن آن نالان شدند و به آمدن آن شادمان گشتند و مر آن را در کنار گرفتند و به جز اخوات آن را جمله خوار گرفتند: متن متعلق به دوره سامانی است، کاربرد لغات عربی، کاربرد تاریخی دستور مانند مر... راه، متن محتوای تاریخی دارد.
- ۳) چون حسنک را از بست به هرات آوردند بوسهل زوزنی او را به علی رایش چاکر خویش سپرد، و رسید بدو از انواع استخفاف آن چه رسید، که چون بازجستی نبود کار و حال او راه انتقام‌ها و تشفی‌ها رفت، و بدان سبب مردمان زبان بر بوسهل دراز کردند که زده و افتاده را توان زد، مرد آن مرد است که گفته‌اند العفو عندالقدره به کار تواند آورد، قال الله - عز ذکره - و قوله الحق - الکاظمین الغیض و العافین عن الناس و الله یحب المحسنین: متن متعلق به دوره غزنوی است، کاربرد کم لغات عربی، جابه‌جایی اجزای جمله و استشهدا به آیات و احادیث.
- ۴) چنان شندم که پیری صدساله، گوژپشت، سخت دوتا گشته و بر عکازه‌ای تکیه کرده همی‌رفت. جوانی به تماخره وی را گفت: ای شیخ این کمانک به چند خریدهای؟ تا من نیز یکی بخرم. پیر گفت: اگر صبر کنی و عمر یابی خود رایگان یکی به تو بخشند، هر چند بپرهیزی. اما با پیران نه بر جای منشین که صحبت جوانان بر جای بهتر که صحبت پیران نه‌برجای. تا جوانی جوان باش، چون پیر شدی پیری کن: ایجاز در کلام، وجود نداشتن واژه دشوار و مهجور، ترکیب‌سازی قابل توجه.

۵- متن کدام گزینه با متن‌های دیگر هم‌دوره نیست؟

- ۱) بدان که کلید معرفت خدای - تعالی - معرفت نفس خویش است؛ و برای این گفته‌اند: من عرف نفسه فقد عرف ربه؛ و برای این گفت باری - سبحانه و تعالی: سَنُرِيهِمْ آيَاتِنَا فِي الْآفَاقِ وَ فِي أَنفُسِهِمْ حَتَّىٰ يَتَّبِعَنَّهُمْ لَٰهُمُ أَنَّهُ الْحَقُّ، گفت نشانه‌های خود را در عالم و در نفوس با ایشان نماییم تا حقیقت حق ایشان را پیدا شود.
- ۲) پادشاهان را نگاه‌داشت رضای اوست تعالی شأنه و رضای حق عزّ اسمه اندر احسان بود که با خلق کرده شود و عدلی که میان ایشان گسترده شود بست چون دعای خلق بر نیکویی پیوسته گردد آن مملکت پایدار بود و هر روز به زیادت باشد و آن ملک از دولت و روزگار ممتنع بود بدین جهان نیکونام و بدان جهان رستگاری یابد و حساب او سهل‌تر باشد که گفته‌اند الملك یبقی مع الکفر و لایبقی مع الظلم.
- ۳) پنجم محرم سنه ثمان و ثلثین و اربعمائه دهم مرداد ماه سنه خمس عشر و اربعمائه از تاریخ فرس به جانب قزوین روانه شدم و به دیه قوهه رسیدم. قحط بود و آن‌جا یک من نان جو به دو درهم می‌دادند. از آنجا برفتم، نهم محرم به قزوین رسیدم. باغستان بسیار داشت بی دیوار و خار و هیچ چیز که مانع شود در رفتن راه نبود.
- ۴) و پیغامبر علیه‌السلام چنین گفت که از نحو بیاموزید بدان قدر که سخن راست گویند، و هر چه برخوانید راست برخوانید. و از نسب پدران و مادران بدانید بدان قدر که خویشاوندان را بدانید و بشناسید و از شمار نجوم چندان بیاموزید بدان مقدار که اوقات نمازها بدانید.

۶- کدام بیت درست خوانده نشده است؟

(۱) خواهیم که بدانم من جانا که چه خو داری / تا از چه برآشوبی یا از چه بیازاری

خا	هم	ک	ب	دا	نم	من	جا	نا	ک	چ	خو	دا	ری
تا	آز	چ	ب	آ	شو	بی	یا	آز	چ	ب	یا	زا	ری

(۲) جوانی شمع ره کردم که جویم زندگانی را / نجستم زندگانی را و گم کردم جوانی را

خ	وا	نی	شَم	ع	زَه	کَر	دَم	ک	جَو	یَم	زَن	د	گا	نی	را
ن	جس	تم	زَن	د	گا	نی	را	و	گم	کر	دم	خ	وا	نی	را

(۳) چو از زلف شب باز شد تابها / فرومرد قندیل محرابها

چ	آز	زَل	ف	شَب	با	ز	شُد	تا	ب	ها
ف	رو	مُر	د	قَن	دی	ل	میح	را	ب	ها

(۴) غرابا مزین بیشتر زین نعینقا / که مهجور کردی مرا از عشیقا

غ	را	با	م	زَن	بی	ش	تَر	زین	ن	عی	قا
ک	مه	جو	ر	کَر	دی	م	را	آز	ع	شی	قا

۷- در بیت کدام گزینه همزه آغاز هجا تلفظ می‌گردد؟

- (۱) بلبل ز قدوم گل در اطراف / آوازه شور و شر فکندست
- (۲) شاخ سرسبز و چمن دلشادست / عالم از عدل بهار آباد است
- (۳) بازآ و جان شیرین از من ستان به خدمت / دیگر چه برگ باشد درویش بی‌نوا را
- (۴) صید بیابان سر از کمند بیچد / ما همه پیچیده در کمند تو عمدا

۸- تقطیع هجایی کدام بیت با بیت زیر تفاوت دارد؟

«هر ناله و فریاد که کردم نشنیدی / پیداست نگارا که بلند است جنابت»

- (۱) تا گنج غمت در دل ویرانه مقیم است / همواره مرا کوی خرابات مقام است
- (۲) هر روز دلم به زیر باری دگر است / در دیده من ز هجر خاری دگر است
- (۳) دل گفت وصالش به دعا باز توان یافت / عمریست که عمرم همه در کار دعا رفت
- (۴) گر جان بدهد سنگ سیه لعل نگردد / با طینت اصلی چه کند بدگهر افتاد

۹- کدام گزینه تقطیع هجایی بیت زیر را به درستی نشان می‌دهد؟

«دانم سرآرد غصه را رنگین برآرد قصه را / این آه خون‌افشان که من هر صبح و شامی می‌زنم»

(۱)

دا	نم	سَر	آ	رَد	عُص	ص	را	رَن	گین	ب	را	رَد	قِص	ص	را
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
این	آ	ه	خون	آف	شان	ک	مَن	هَر	صُب	خ	شا	می	می	ز	نم

(۲)

دا	نم	سَن	را	رَد	عُ	ص	را	رَن	گین	ب	را	رَد	ق	ص	را
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
این	آ	ه	خو	نَف	شان	ک	مَن	هَر	صُب	خ	شا	می	می	ز	نم

(۳)

دا	نم	سَر	آ	رَد	عُص	ص	را	رَن	گین	ب	را	رَد	قِص	ص	را
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
این	آ	ه	خون	آف	شان	ک	مَن	هَر	صُب	خ	شا	می	می	ز	نم

(۴)

دا	نم	سَن	را	رَد	عُص	ص	را	رَن	گین	ب	را	رَد	قِص	ص	را
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
این	آ	ه	خو	نَف	شان	ک	مَن	هَر	صُب	خ	شا	می	می	ز	نم

۱۰- بیت کدام گزینه مطابق نوع هجاهای زیر است؟

«- - U - U - U U - -»

- (۱) دیدی که وفا به جا نیاوردی / رفتی و خلاف دوستی کردی
- (۲) ما را همه شب نمی‌برد خواب / ای خفته روزگار دریا ب
- (۳) دوشم آن سنگ دل پریشان داشت / یار دل‌برده دست بر جان داشت
- (۴) سر که به کشتن بدهی پیش دوست / به که به گشتن بنهی در دیار

۱۱- در تقطیع هجایی بیت زیر چند هجای کوتاه و چند هجای بلند وجود دارد؟

«کاش که در قیامتش بار دگر بدیدمی / کان چه گناه او بود من بکشم غرامتش»

- (۱) هفت هجای کوتاه و نه هجای بلند در هر مصراع
(۲) هشت هجای کوتاه و نه هجای بلند در هر مصراع
(۳) هفت هجای کوتاه و هشت هجای بلند در هر مصراع
(۴) هشت هجای کوتاه و هشت هجای بلند در هر مصراع

۱۲- کدام بیت دارای «ترصیع» است؟

- (۱) برگ بی‌برگی بود ما را نوال / مرگ بی‌مرگی بود ما را حلال
(۲) این لطایف کز لب لعل تو من گفتم که گفت / وین تطاول کز سر زلف تو من دیدم که دید
(۳) در علاجش سحر مطلق را ببین / در مزاجش قدرت حق را ببین
(۴) از ادب پرنور گشته‌ست این فلک / وز ادب معصوم و پاک آمد ملک

۱۳- کدام بیت «موازنه یا ترصیع» ندارد؟

- (۱) فضل طاعت را نجستندی ازو / عیب ظاهر را بجستندی که کو
(۲) هرکجا گوشی بد از وی چشم گشت / هرکجا سنگی بد از وی یشم گشت
(۳) چون قلم اندر نوشتن می‌شتافت / چون به عشق آمد قلم بر خود شکافت
(۴) آن امیران در شفاعت آمدند / وان مریدان در شفاعت آمدند

۱۴- ارزش موسیقایی سجع کدام گزینه بیشتر است؟

- (۱) تا درین سکری از آن سکری تو دور / تا ازین مستی از آن جامی نفور (۲) گوش ما هوشست چون گویا تویی / خشک ما بحرست چون دریا تویی
(۳) هرکه او بیدارتر پر دردتر / هرکه او آگاه‌تر رخ زردتر
(۴) صبغةالله نام آن رنگ لطیف / لعنةالله بوی این رنگ کثیف

۱۵- در چند بیت از بیت‌های زیر «موازنه» به کار رفته است؟

- (الف) کوی نومیدی مرو اومیده‌هاست / سوی تاریکی مرو خورشیده‌هاست
(ب) بخشش تو برون شده ز بیان / کوشش تو فزون شده ز مقال
(ج) با آن همه بیداد او وین عهد بی‌بنیاد او / در سینه دارم یاد او یا بر زبانم می‌رود
(د) عمل که نیست درو طاعت تو هست گناه / سخن که نیست در مدحت تو، هست محال
(ه) نشستم تا برون آیی خرامان / تو بیرون آمدی من رفتم از هوش

- (۱) سه (۲) یک (۳) دو (۴) چهار